

CONSILIEREA PSIHOLAGICĂ A FAMILIEI COPILULUI CU TULBURĂRI DE LIMBAJ

*Cazacu Daniela, dr., lector universitar,
Catedra de psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Rezumat: În decursul dezvoltării limbajului pot apărea diverse probleme sau tulburări de limbaj. Un rol decisiv în tratarea copiilor cu tulburări de limbaj este și lucru cu familia acestuia. Consilierea psihologică a familiei copilului cu tulburări de limbaj poate fi una din soluții importante în tratamentul acestuia. Adoptarea unui comportament calm, cald, non-agresiv a părinților față de copilul cu tulburare de limbaj poate avea un rol decisiv în tratarea tulburării de acest tip.

Cuvinte cheie: consiliere psihologică

Summary: Different speech deficiencies may occur during speech development for children's. The main role in treating children with speech deficiencies is also the work with their family. The psychological counseling of the child's family with speech deficiencies can be one of the most important solutions in its treatment, also using a calm, non-aggressive behavior by parents.

Key words: psychological counseling

Limbajul uman este unul din cele mai importante mijloace de relaționare prin intermediul căruia omul comunică dorințele, sentimentele, aspirațiile, intențiile, construiește și întreține relații, se formează și se definește ca personalitate. Or, de însușirea corectă al limbajului depinde dezvoltarea întregii personalități al individului. În urma învățării și dezvoltării corecte a limbajului, copilul trece rapid la nivelul comunicativ lingvistic.

Astfel, limbajul este privit ca o motivație, o activitate orientată, nemijlocit prin semne lingvistice, funcția principală fiind comunicarea, iar limbajul fiind un mijloc de comunicare.

Familia joacă un rol decisiv în formarea unui limbaj corect și coerent al copilului. La fel, familia este un model dar și un purtător a acelor activități și capacități pe care copilul le va însuși [2, p.78].

Dezvoltarea timpurie a deprinderii cititului este esențială pentru dezvoltarea copilului de mai departe. Din cauză că unii copii cu dificultăți de citire au o performanță școlară slabă, părinții și profesorii pot spre exemplu, să nu identifice cititul ca sursă a problemei [3, p. 23-24].

Întârzierile în tulburarea comunicării sunt simptomul cel mai comun în tulburările de dezvoltare ale copiilor sub 3 ani, afectând în jur de 10-15% din populația infantilă. Rosetti adaugă că incidența de a prezenta un retard de comunicare ar fi mai ridicată în cazul copiilor depistați cu “factori de risc” în perioada 0-1 an.

Abilitățile de limbaj sunt indicatori importanți în reușita școlară a elevului. Cercetările în domeniu ne vorbesc despre aceea că 50% din copiii diagnosticați cu probleme de limbaj oral în perioada preșcolară au marea probabilitate de a se ciocni în viitor cu dificultăți de adaptare școlară, tulburări de învățare, de comportament și tulburări socio-afective [4, p. 20].

Cercetările ne vorbesc despre o creștere a ratei copiilor care nu manifestă anumite dereglări intelectuale însă care prezintă dereglări ale limbajului. Aceste deficiențe sau dereglări a limbajului manifestă un impact semnificativ asupra succesul școlar al elevului [5, p.38]. Tulburările de limbaj al școlarului pot prezenta un obstacol temporal sau de lungă durată apărute în activitatea de învățare a elevului. Specialiștii menționează trei momente prin care se poate

manifesta dificultățile de învățare: dificultăți de concentrare a atenției; dificultăți de scris-citit; probleme de comportament [1, p.191].

Tulburarea de limbaj de care suferă un copil are un impact major nu doar asupra procesului educațional în școală, asupra dificultăților de învățare dar și asupra stării de bine a copilului, a nivelului de stres, anxietate și stimei de sine.

Cercetătorii menționează faptul că a nu fi cum sunt ceilalți nu înseamnă neapărat a fi mai puțin bun decât ceilalți. Aceasta ar semnifica doar că persoana este altfel în raport cu alții. La momentul de față există o serie de termeni prin care putem descrie sau explica abaterile în dezvoltarea individuală. Totuși, cea mai întrebuintată sintagmă din ultimii ani este sintagma cerințe educative speciale.

Cerințele educative speciale (CES) desemnează un spectru larg de tulburări, care se întind de la deficiențele profunde la tulburări de învățare. În esența sa, cerințele educative speciale plasează copilul într-o stare de dificultate care nu-i permite o valorificare maximală a potențialului intelectual și aptitudinal de care acesta dispune, inducând un sentiment de inferioritate care accentuează condiția de persoană cu CES [1, p.176].

Specialiștii menționează câteva semne preventive care ar putea indica faptul că copilul necesită intervenția psihologului cât și al logopedului : performanța școlară inconsecventă ; reținere slabă a informației ; implicarea excesivă a părinților la teme / durează prea mult efectuarea temei ; calificative sau note slabe ; atenție de scurtă durată / hiperactivitate; prezintă tulburări de pronunție care nu au fost corectate prin intervenție logopedică ; absențe frecvente la școală; este anxios, timid; are fobie față de școală; prezintă probleme cu sunetele sau numirea literelor [3].

În acest sens, cadrele didactice știu că oricând copilul cu tulburări de limbaj poate avea progrese semnificative pe parcursul anilor de studiu, acest fapt fiind condiționat de identificarea unor strategii cognitive care să permită compensarea deficitelor, punându-se accent pe aplicarea unor strategii de predare-învățare diferențiate.

Pornind de la premisa că majoritatea informațiilor sunt percepute prin diferite organe de simț, Ken și Rita Dunn clasifică stilurile de învățare ale elevilor în:

1. stiluri de învățare vizuale- asimilarea informațiilor este favorizată de contactul vizual cu informația, fie direct fie indirect;
2. stiluri de învățare auditive- receptarea informației se realizează preponderent pe cale orală. Elevii învață ascultând, uneori memorizând ceea ce a auzit;
3. stiluri de învățare kinestezice- elevii asimilează informația prin intermediul acțiunii, al activităților care au legătură cu experiențele lor de viață [1, p. 202-203].

Astfel, cadrele didactice care au în clasă elevi cu tulburări de limbaj ar putea să-i implice în activități de învățare care necesită implicarea contactului vizual sau prin intermediul acțiunii. Cadrelor didactice care identifică în clasa de elevi copii cu tulburări de limbaj li se recomandă promovarea unui stil de predare adaptat particularităților elevilor, oferindu-le o gamă largă de strategii de activitate, tipuri diverse de materiale și chiar metode diferite de evaluare [1, p. 202 - 204].

Un lucru foarte important în adaptarea școlară dar și în succesului școlar a elevului cu tulburări de limbaj îl are parteneriatul format dintre familie- școală- psiholog școlar- logoped. Astfel, în lucru cu familia cât și cu elevul cu tulburări de limbaj trebuie să avem în vedere următoarele:

- colaborarea dintre familie- profesori- psiholog în vederea îmbunătățirii stimei de sine al elevului;
- dezvoltarea autoeficacității copilului;
- creșterea bunăstării psihologice a copilului;
- îmbunătățirea capacităților de muncă al copilului;
- consilierea psihologică a familiei copilului cu tulburări de limbaj cât și nemijlocit al copilului;
- intervenția timpurie în dezvoltarea limbajului acestuia [3, p. 24].

În cadrul acestui proces complex de creștere și educare a unui copil cu tulburări de limbaj, familia necesită un suport social adecvat. Familiile care au copii cu tulburări de limbaj pot beneficia de consiliere psihologică în vederea posibilităților de corecție a limbajului copilului, în vederea păstrării unei atmosfere calde în familie cât și recomandări pentru favorizarea procesului de învățare.

Astfel, în consilierea psihologică a familiei cu copii cu tulburări de limbaj, psihologul va avea ca scop să-i învețe pe părinți că limbajul acestora trebuie să fie unul corect din punct de vedere gramatical, coerent, bogat și diferit. Crearea în familie a unor condiții pentru comunicarea deplină cu copiii, așa după cum limbajul copiilor se privește ca un mijloc de bază al comunicării, evidențierea gândurilor și simțurilor, stabilirea relațiilor reciproce cu cei din jur, planificarea și organizarea activităților comune.

Părinților care au copii cu tulburări de limbaj le este recomandat de către psiholog să aibă multă răbdare în lucru cu aceștia. O metodă recomandată de specialiști în vederea stimulării limbajului la copii este imitarea sunetelor, în timpul acestei activități punându-se un accent deosebit asupra emoțiilor pozitive produse copilului. În momentul lucrului cu copilul, părinților li se recomandă să vorbească cu voce tare, să vorbească clar iar limbajul să fie însoțit de gesturi.

Părinții trebuie să țină cont de un lucru. Copilul însușește limbajul în cadrul familiei. Volumul, precizia vocabularului și corectitudinea exprimării copilului depind de munca depusă de părinți în această direcție [2, p. 78-79].

Părinții trebuie să înțeleagă că fiecare copil este unic în felul său și modul în care el face față provocărilor vieții sunt diferite. Este contraindicată manifestarea unui comportament nerăbdător sau iritant față de copil sau față de nereușitele acestuia. Crearea unui confort psihologic pozitiv va spori eficacitatea programului de consiliere și programului terapeutic. Copilul trebuie să simtă dragoste în familie, să se simtă în siguranță și protejat.

Concluzionând putem afirma că în cazuri de tulburare de limbaj la copii, una din metode de lucru este consilierea psihologică a familiei copilului care manifestă acest simptom. Părinților le este recomandată aplicarea unor tehnici de relaxare pentru a diminua încordarea emoțională. Familia copilului cu tulburări de limbaj trebuie să adopte un comportament pozitiv, să vorbească calm, rar cu copilul. Eliminarea factorilor stresanți din timpul comunicării părinte- copil poate fi una din soluțiile în tratamentul copilului cu tulburări de limbaj.

Bibliografie:

1. Bonchiș, E. Familia și rolul ei în educarea copilului. Iași: Polirom, 2011, 419 p.
2. Eni, L. Rolul familiei în procesul de dezvoltare a limbajului la copiii cu deficiențe. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacității de inovare” dedicată aniversării 65 de la fondarea Universității de Stat din Moldova: Științe sociale, 2011: Rez. Comunic.- Vol.2, An: 2011, P. 77-79

3. Mereuță, M. Consilierea părinților în cazul copiilor cu dislexie. // Logopedia. Revista profesorilor logopezi.- București 2009.- Nr. 1. pp. 23-24. ISSN 2066-6632 accesat: 10.11.18, disponibil:http://www.cmbrae.ro/2017/wpcontent/uploads/Revista_logopedia_nr_1_2009.pdf
4. Oprea, V. Pragmatica, prevenția și intervenția precoce în În: Logopedia. Revista profesorilor logopezi, Nr. 1. 2009.- București ISSN 2066-6632 p. 20 accesat: 10.11.18, disponibil: http://www.cmbrae.ro/2017/wp-content/uploads/Revista_logopedia_nr_1_2009.pdf
5. Золотова, Т. Особенности учебной мотивации у детей с нарушениями речи / Т. Н. Золотова // Психология обучения . — 2013 .— № 2 .— С. 38-42

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ У ДОШКОЛЬНИКОВ С НЕДОСТАТКАМИ РЕЧИ

*Олту Снежана П.,
магистр специального (дефектологического) образования
МБДОУ КВ «Детский сад №1», г. Дзержинский.*

Аннотация: в данной статье представлены материалы по формированию пространственно-временных представлений с использованием дидактических игр у дошкольников с нарушениями речи.

Ключевые слова: пространственно-временные представления, дети с нарушениями речи, коррекционно-развивающая работа, дидактические игры.

Annotation: this article presents materials on the formation of spatial-temporal representations using didactic games for preschoolers with speech disorders.

Keywords: spatio-temporal representations, children with speech disorders, correctional and developmental work, didactic games.

Готовность ребенка к получению новых знаний, а также легкость и быстрота их усвоения зависит в первую очередь от развития умственных способностей ребенка, т.е. умения ориентироваться в окружающем мире и самостоятельно анализировать происходящее.

Трудно переоценить значение развитого пространственного восприятия, умения ориентироваться в пространстве, сформированности пространственных, пространственно-временных и квазипространственных (языковых) представлений. Сформированность этих представлений характеризует общее развитие дошкольника и его готовность к обучению в школе, что является одной из важных задач обучения и воспитания детей. От уровня сформированности пространственных представлений во многом зависит успешность овладения чтением, письмом, рисованием и другими видами учебной деятельности.

Пространственные представления детей составляют базис психического развития, над которым надстраиваются остальные высшие психические функции. Дети с неразвитой ориентировкой в пространстве будут испытывать затруднения при сканировании текста с листа, и, следовательно, при формировании таких школьных навыков как чтение (дислексия), письмо (дисграфия), счет (дискалькулия). Поэтому одним из важнейших условий психического развития является своевременное формирование у детей пространственных представлений.

А.В. Семенович пишет о том, пространственные представления, прежде чем простроиться «от головы», должны быть сформированы «от тела», начиная с